

Dosarul nr. 3r-154/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Lucia Bagrin)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Anatolie Minciuna, Victoria Sîrbu, Viorica Mihaila)

DECIZIE

12 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Dobrovicenu-Mutavci împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva încheierii din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea cu privire la repunerea în termen a cererii de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a restituit cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motiv că a fost depusă în afara termenului legal,

constată:

La 29 iunie 2017, Valentina Dobrovicenu-Mutavci a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (denumirea prescurtată CNAS) cu privire la contestarea actului administrativ, prin care a solicitat recunoașterea ca fiind ilegală Decizia nr. 992/17 din 19 iunie 2017 a CNAS și obligarea de a i se recalcula pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu 01 august 2016 (f.d. 1-6, 37-59).

Prin hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Valentina Dobrovicenu-Mutavci a fost admisă; s-a considerat neîntemeiat răspunsul nr. D-992/17 din 19 iunie 2017 emis de CNAS; și s-a obligat CNAS să restituie și să achite Valentinei Dobrovicenu-Mutavci pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu achitat procurorului în Procuratura Generală, cu recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului în funcție începând cu 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 01 august 2016, conform art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 05 februarie 2016, în vigoare din 01

august 2016 (f.d. 8, 90-97).

La 20 martie 2018, CNAS a declarat apel împotriva hotărârii din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând *inter alia* repunerea în termen a cererii de apel (f.d. 86).

Prin încheierea din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă ca neîntemeiată cererea CNAS cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și s-a restituit cererea de apel depusă de CNAS împotriva hotărârii din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motiv că a fost depusă în afara termenului legal (f.d. 108-112).

La 14 iunie 2018, CNAS a declarat recurs împotriva încheierii din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 117-119).

În motivarea recursului a indicat că la soluționarea chestiunii cu privire la repunerea în termen a cererii de apel, instanța de apel nu a examinat minuțios circumstanțele invocate în susținerea cererii și probele administrate.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău nu a ținut cont de faptul că hotărârea primei instanțe a fost pronunțată la 22 ianuarie 2018 în lipsa CNAS, care nu a fost citată pentru această ședință, iar hotărârea nu i-a fost expediată. Respectiv, Casa Națională de Asigurări Sociale a luat cunoștință de dispozitivul hotărârii din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, la 20 martie 2018.

Recurenta a solicitat admiterea recursului și casarea încheierii din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, ca fiind neîntemeiată, cu restituirea spre rejudecare a problemei soluționată prin încheierea recurată.

În conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de recurs consideră că, în speță, calea de atac este demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când a fost comunicată Casei Naționale de Asigurări Sociale încheierea din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului de a ataca încheierea judecătorească.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menținerea încheierii din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, din motivele ce succed.

Articolul 426 din Codul de procedură civilă consemnează la alin. (3) că, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Materialele cauzei atestă că, la 29 iunie 2017, Valentina Dobrovicenu-Mutavci a depus cerere de chemare în judecată împotriva CNAS cu privire la contestarea actului administrativ, prin care a solicitat recunoașterea ca fiind

ilegală Decizia nr. 992/17 din 19 iunie 2017 a CNAS și obligarea de a i se recalcula pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu 01 august 2016 (f.d. 1-6, 37-59).

Prin hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Valentina Dobrovicenu-Mutavci a fost admisă; s-a considerat neîntemeiat răspunsul nr. D-992/17 din 19 iunie 2017 emis de CNAS; și s-a obligat CNAS să restituie și să achite Valentinei Dobrovicenu-Mutavci pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu achitat procurorului în Procuratura Generală, cu recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului în funcție începând cu 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 01 august 2016, conform art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 05 februarie 2016, în vigoare din 01 august 2016 (f.d. 8, 90-97).

La 20 martie 2018, CNAS a declarat apel împotriva hotărârii din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând inter alia repunerea în termenul de depunere a cererii de apel (f.d. 86).

Prin încheierea din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea CNAS cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și s-a restituit cererea de apel declarată de CNAS împotriva hotărârii din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motiv că a fost depusă în afara termenului legal (f.d. 108-112).

Verificând legalitatea încheierii din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor cauzei, Colegiul ajunge la concluzia că aceasta a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural pertinente speței.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul taxează că, termenul de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia participanții la proces trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În acest sens, dispozițiile art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă evocă faptul că, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Colegiul reține că, în condițiile speței, hotărârea primei instanțe a fost pronunțată public la 22 ianuarie 2018, fapt confirmat inclusiv și prin procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d. 80-81, 82).

Respectiv, prin prisma art. 111 alin. (3) coroborat cu dispozițiile art. 362 alin.(1) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură de 30 de zile instituit de legiuitor pentru valorificarea dreptului de a ataca hotărârea judecătorească în ordine de apel, a început să curgă din ziua imediat următoare datei emiterii și pronunțării hotărârii judecătorești, adică de la 23 ianuarie 2018, data limită de depunere a cererii de apel fiind ziua de 21 februarie 2018, ora 24.00, acesta fiind termen de decădere din dreptul procesual.

La capitolul dat, Colegiul apreciază ca fiind lipsite de substanță argumentele recurenței invocate în susținerea cererii de repunere în termenul procedural de declarare a apelului, și anume faptul că hotărârea primei instanțe a fost pronunțată la 22 ianuarie 2018 în lipsa CNAS, care nu a fost citată pentru această ședință, iar hotărârea nu i-a fost expediată. Or, conform avizului de recepție DS2000866629AS (f.d. 56), la 12 iulie 2017, CNAS a recepționat încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 30 iunie 2017, prin care a fost acceptată cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Dobrovicenu-Mutavci, și citația pentru ședința de judecată fixată pentru data de 04 septembrie 2017, ora 14.30 (f.d. 53-54).

Deopotrivă, prin avizul de recepție DS2000941445AS (f.d. 66) se confirmă faptul că, la 15 septembrie 2017, CNAS i-a fost comunicată cererea de completare a temeiurilor și pretențiilor din acțiune și i-a fost înmănată citația pentru ședința de judecată fixată pentru 26 septembrie 2017, ora 12.30. Iar, conform avizului de recepție DS2100060976AS (f.d. 69), la 23 noiembrie 2017, CNAS a recepționat citația pentru ședința de judecată din 21 decembrie 2017, ora 10.00. Însă, conform procesului-verbal al ședințelor de judecată rezultă că reprezentantul CNAS nu s-a prezentat nici la o ședință de judecată, nu a înștiințat instanța de judecată despre motivul neprezentării sale și nu a solicitat amânarea acestora (f.d. 74-75, 78-79).

În această ordine de idei, instanța de recurs învederează că în conformitate cu art. 102 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură.

În sensul art. 102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

Prin urmare, coroborând dispozițiile art. 102 alin. (1) și (4¹) din Codul de procedură civilă cu materialele cauzei, instanța de recurs apreciază ca fiind lipsite de substanță alegațiile recurenței precum că nu a fost citată pentru ședința de judecată fixată pentru data de 22 ianuarie 2018. Or, având în vedere că aceasta a fost înștiințată în mod legal despre ședințele anterioare, instanța de judecată nu avea obligația de a cita CNAS și pentru ședința de judecată fixată pentru data de 22 ianuarie 2018.

Corelând circumstanțele relevate, Colegiul ajunge la concluzia că circumstanțele invocate de CNAS nu pot servi drept temei plauzibil de repunere în termenul procedural de demarare a căii de atac în ordine de apel. Or, în conformitate cu prevederile art. 362 alin.(3) din Codul de procedură civilă, repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Totodată, art. 116 alin. (1) din Codul de procedură civilă consemnează că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Astfel, instanța de recurs ajunge la concluzia că CNAS a fost legal înștiințată despre data, ora și locul petrecerii ședințelor de judecată și neîntemeiat nu s-a

prezentat la acestea, nu a comunicat instanței motivul imposibilității prezentării sale în ședințele de judecată și nu a solicitat amânarea examinării cauzei. Respectiv, depunând cererea de apel la 20 martie 2018, CNAS a omis neîntemeiat termenul legal de declarare a apelului, deoarece aceasta trebuia să dea dovadă de diligență și un rol activ față de cauza civilă în care este implicată.

La caz, este notabil că certitudinea legală impusă regulilor de procedură civilă, în calitate de condiție *sine qua non* a unui proces echitabil, vizează atât drepturile apelanților, cât și ale intimății, astfel încât instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură civilă în vederea exonerării apelantului de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

Astfel, în sensul autentic al normei art. 362 alin. (3) și art. 116 alin. (1) și (3), repunerea în termenul procedural poate fi efectuată doar în baza unor temeiuri viabile și întemeiate. Caracterul temeiniciei motivelor de omitere a termenului procedural reprezintă o condiție *sine qua non* pentru repunerea acestuia. Prin urmare, obligația probării existenței circumstanțelor, care au făcut imposibilă efectuarea de către persoană a anumitor acțiuni procesuale în termenul stabilit, este pusă în sarcina justițiabilului ce solicită repunerea în termenul omis.

În condițiile speței, Colegiul însă apreciază ca fiind neviabil motivul invocat de recurentă întru repunerea în termenul procedural de declarare a apelului, și anume necitarea acesteia pentru data, ora și locul petrecerii ședinței de judecată în cadrul căreia a fost adoptată și pronunțată hotărârea judecătorească. Or, recurenta trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, interesându-se de soarta și etapa procedurală la care se află aceasta.

Ba mai mult decât atât, pe portalul unic al instanțelor de judecată [<http://www.instante.justice.md>] se publică informația cu privire la toate cererile de chemare în judecată, agenda ședințelor de judecată, rezultatul ședințelor de judecată și se publică hotărârile instanței de judecată și alte informații relevante pentru justițiabili. Portalul unic al instanțelor de judecată reprezentând un punct unic de acces la informația despre activitatea tuturor instanțelor de judecată, având ca scop susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru asigurarea comunicării între justițiabili și instanțele de judecată.

Prin urmare, aplicând principiul *nemo censetur ignorare legem*, conform căruia necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu exonerează persoanele de obligația de a se conforma legii, instanța de recurs conchide că întru repunerea în termen a cererii, CNAS nu poate invoca necomunicarea hotărârii judecătorești, deoarece în sensul art. 362 alin. (1) coroborat cu dispozițiile art. 111 din Codul de procedură civilă termenul de exercitare a căii de atac în ordine de apel începe să curgă din ziua imediat următoare datei calendaristice emiterii și pronunțării hotărârii judecătorești și nicidecum nu depinde de momentul comunicării actului judecătoresc de dispoziție.

Imperioasă speței este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a apreciat că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste

reguli să fie aplicate. S-a subliniat că aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza *Brumărescu v. România*, cauza *Marckx v. Belgia*).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în cauza *Ponomaryov vs Ucraina* că, deși în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

În această ordine de idei, corelând circumstanțele faptice constatate, și expuse supra, cu normele legale precitate, instanța de recurs ajunge la concluzia că la depunerea cererii de repunere în termenul procedural de depunere a cererii de apel, CNAS nu a prezentat probe concludente și verosimile care ar dovedi imposibilitatea sa de a îndeplini actul procedural în interiorul termenului legal instituit de art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 mai 2018 a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural, iar argumentele invocate în recurs sunt lipsite de substanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține încheierea recurată.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție
decide:

Se respinge recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva încheierii din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Se menține încheierea din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Dobrovicenu-Mutavci împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Svetlana Filincova